

CERKVENI GLASNIK

ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO

Izhaja zadnjo soboto v mesecu za naslednji mesec. — Posamezna številka 1.— Din

LETO 1937

JUNIJ

ŠTEV. 6

Zakrajšek Viktor:

Ob 40letnici „Prosvetnega društva sv. Jožefa“

Nimam prav za prav pravice, da spregovorim ob 40letnici »Prosvetnega društva sv. Jožefa« v Tržiču, ker sem za celih šest let mlajši kot društvo. Ob tej priliki naj govore oni, ki so društvo ustanovili in spremljali njegovo delovanje vse do danes. A pozvan sem bil, naj obudim nekaj spominov iz dobe, ko sem se tudi jaz mešal v razvoj društva in mu nekaj časa tudi predsedoval.

Verska kakor tudi prosvetna društva so danes sestavni del vsake fare in sicer tako bistveni del, da si moderne, zlasti delavske fare danes brez društev sploh misliti ne moremo. Res je, da na prvi pogled društva ubijajo farno občestvo in je bil ta videz tudi v Tržiču, ko se je osnovalo društvo sv. Jožefa (n. pr. ob priliki blagoslovitve društvene zastave), a na drugi strani je še bolj res, da brez verskih in katoliških prosvetnih društev farnega občestva sploh več ne bi bilo. Lahko trdim, da bi danes tržiška fara vse drugače izgledala, če se ne bi našli pred 40 leti junaški možje in fantje, ki so s pomočjo društva čuvali katoliški in slovenski značaj Tržiča. Kdo drugi je ustavil liberalni in pozneje socialistični in komunistični val, da ni uničil tržiškega farnega občestva, če ne tržiška verska in prosvetna društva, katerim na čelu je bilo »Prosvetno društvo sv. Jožefa«. Pa tudi nemškutarski val je zadel ob značajne obrtnike in delavce, organizirane v društvo. Danes gleda društvo lahko s ponosom na svojo preteklost in ves Tržič mu mora biti hvaležen za njegovo delo na verskem, prosvetnem in socialnem polju.

Z društvom sv. Jožefa pa slave tudi vsa društva, saj je to društvo nekako okvirno društvo za vsa druga društva, ki delujejo v Tržiču na katoliškem programu. 25letnico obhaja tržiška katoli-

ška delavska strokovna organizacija in 10letnico tržiška godba; pa še 30 let je preteklo, odkar je bil v Tržiču ustanovljen »Orel«. Ob tej priliki naj pokličem v spomin še eno obletnico — v teh dneh bo preteklo 5 let, ko sem prejel dekret o razpustu Prosvetnega društva v Tržiču. To ni zapisano v društvenih knjigah, pa bo morda prav, da se tudi to ne pozabi. Med vesele jubileje naj se prišteje tudi ta črni. Takole je bilo:

Razburljivi politični dogodki tistih dni so bili za nami. Duhovi so se že malo umirili. Pa se je našel človek, ki je zahteval za Tržič novo senzacijo in novo razburjenje. 8. ali 9. junija — nekaj dni pred praznikom sv. Antona — dobim zvečer po nekem šoferju iz Ljubljane vest, da bo drugi dan v Tržiču nekaj... Kdo je to sporočil in po kom, še danes ne vem. Obvestil sem takoj g. Majeršiča, da naj bo pripravljen. Pričakovali smo hišno preiskavo pri meni in g. Majeršiču, ker midva sva bila obdolžena ne vem kakšnih zvez. Čeprav je bila že precejšnja vročina, sem tisti večer v sobi zakuril peč in zmetal notri razne sicer nedolžne okrožnice in pisma, ki bi mi pa mogli takrat škodovati, a važnejše stvari sem dal spraviti drugam. Mirno sem legel spat in čakal, kaj bo.

Drugo jutro — bil je petek — grem v šolo kot navadno in pričakujem napovedano senzacijo, pa dolgo ni bilo nič. Občina je dobila v roke akt, ki ga je bilo treba izvršiti. Kdo naj to izvrši? — Slišal sem, da so imeli na občini zaradi tega veliko muko, ker nihče ni hotel iti. Žandarmerijo so pozvali, a ta je stala ob strani. Končno so naložili to neprijetno dolžnost g. občinskemu tajniku in nekemu odborniku. Šla sta na nehvaležno delo. Pri tajnici gdč. Korošcevi so našli samo nekaj zapisnikov. Vsekakor so mo-

rali k predsedniku in blagajniku, ki sta bila oba v kaplaniji. Malo pred 12. uro me pokliče občinski sluga iz šole, naj grem domov, kjer me čakata dva človeka v neki važni zadevi. Pustim otroke domov in grem proti kaplaniji, pred katero sta me čakala omenjena gospoda. »Imava nekaj važnega...« »Pojdimo v sobo,« ju povabim. Ko smo bili v sobi, je prišel g. tajnik lepo, kakor pač on zna: »Nama je neprijetno, a...; lahko bi vzela s seboj orožnike, pa... upava, da se bo stvar mirno izvršila in da ne bo razburjenja...« »Nikar veliko ne govorite,« sem ga prekinil. »ampak kar začnite, jaz bom popolnoma miren,« in sedel sem na mojo staro zofo. »Pa kaj naj začneva?« — »Menda sta prišla zato, da izvršita hišno preiskavo, kar začnita.« — »Ne, zato nisva prišla, tole preberite,« in mi da prebrati dekret o razpustu društva. Dekret je bil res originalno sestavljen. Kaj vse sem kot predsednik društva zakrivil? Po mišljenju takratnih oblastnikov je bilo društvo odgovorno za grehe predsednika, odbornikov in vseh svojih članov. Obtožen sem bil celo političnih grehov, ki jih nikdar zakrivil nisem, in zaradi tega je bilo društvo razpuščeno... So se pač gospodje skregali s pametjo.

Ko sem prečital ta čudni dekret, se je šele pričela prava komedija. Društveno imetje? Takoj je bilo treba sestaviti zapisnik in vse zapečatiti. »Ne bo nič pretežkega,« sem odgovoril zaskrbljenemu g. tajniku. V sobi sem imel samo štampljko in nekaj papirja. Nato sem povabil oba gospoda s seboj v župno pisarno, kjer da je cel inventar. Med tem je prišel iz šole g. Skvarča, ki je prinesel za nami društveno blagajno, ki je bila prilično prazna — za to smo skrbeli. Tudi o tem je bil kmalu sestavljen zapisnik. »In drugi inventar?« — »Tu je,« sem odgovoril in odprl v župnijski pisarni znani mi predal, iz katerega sem potegnil že pred letom sestavljeni zapisnik, po katerem je bil ves društveni inventar odstopljen Vincencijevi konferenci. »Kaj pa se laj?« — »Jaz z vama nimam več opravila,« sem pristavil. »Še nekaj g. kaplan, društvo ima tudi godbo. Instrumenti so pri članih. Čulo se je, da bodo člani godala rajši razbili, kot pa da bi jih izročili v zaplembo. Prošiva vas, da boste šli z nama in da boste vplivali na fante, da bodo instrumente mirno

izročili, da ne bo prišlo do kakšnih neprijetnosti.« »Le mirni bodite, nihče se ne bo razburil in nikamor ne bo treba iti,« sem pripomnil in mirno sem potegnil iz predala drug papir, na katerem je bilo napisano in potrjeno, da so instrumenti cerkvena last. Gospoda sta malo debelo pogledala — kaj sta si mislila, ne vem. Med tem je prišel iz posojilnice g. župnik, ki je malo čudno pogledal nenavadne goste. Gospoda od občine sta bila res v nepriliki, ker je bilo treba oditi praznih rok na občino. »Narej govorite z g. župnikom,« sem pristavil. »on upravlja z vsem inventarjem.« — A cerkvena lastnina se zapečatiti ne sme. Zapečatili smo zapisnik, štampljke in prazno blagajno in se razšli. G. župnik je še dobrohotno pristavil, da bi povabil oba gospoda na juho, a je žal petek in pa prepozno sta se javila. Jaz sem pa pripomnil, da tega ne bi dopustil, da ne bi pozneje govorili, da smo ju podkupili.

Kakor sem pozneje slišal, je imel tisto popoldne telefon mnogo dela in je bilo na »placu« precej jeze, a pomagalo ni nič. »Naš dom« je ostal odprt in še naprej služil svojemu namenu in tudi godba ni utihnila. O godbi še nekaj besed. Prihodnjo nedeljo je g. župnik stopil na prižnico in nekako takole povedal: Po čudnih naključjih ima cerkev več pihal. Strokovnjaki pravijo, da se hitro pokvarijo, ako nihče vanje ne piha. Jaz nimam časa, da bi vsak teden pihal vanje. Prosim torej vse one fante in mlade moške, ki se na tako pihanje razumejo, da se prijavijo in vzemo ta pihala v svoje varstvo. Godbeni kapelnik je prijavil g. župniku še isti dan vse člane in godba je obstala naprej. Še isti večer so veselo zapihali na pihala župniku za god, a nekemu drugemu — v uho...

Ob 40 letnici ustanovitve društva naj oživi tudi spomin na 5 letnico razpusta društva. Kaj se je z razpustom doseglo? Čisto nič. Člani so ostali še bolj zavedni in so pridobivali še nove. To se je pokazalo zlasti ob zopetnem nadaljevanju društvenega dela. To največjo krizo v svoji zgodovini je društvo sijajno prestalo. Ob njegovi 40 letnici želim, da bi tudi vse notranje krize, ki večkrat nastopajo, tako sijajno prestalo.

Na lepe sadove lahko kaže danes ob svoji 40 letnici društvo sv. Jožefa. Skriv-

nost vseh njegovih velikih uspehov je pa v tem, ker je bilo vedno dosledno katoliško in vedno pod vplivnim vodstvom tržiških dušnih pastirjev, ki so znali društvo vedno vplesti v farno občestvo, tako da je danes eden najlepših členov tega občestva. Koliko tržiških mož in fantov se ravno društvu zahvaljuje, da so ohranili svojo vero, svojo čast in svoje poštenje. Čast društvu in čast njegovim zavednim članom in članicam. Velike naloge še čakajo društvo. Novi čas zahteva novih ljudi in te mora vzgojiti društvo. To pa bo moglo doseči samo, če bo vedno delalo tesno v zvezi s Cerkvijo in duhovniki; če ne bo nikdar trgalo farnega občestva. Ob čestitki k jubileju kličem vsem: Vsi in vse z duhovnikom za vero in narod! Ničesar za sebe! Ničesar brez duhovnika!

Jubilejna slovesnost ob 40 letnici Prosvetnega društva sv. Jožefa je združena tudi s spomini, da je v okviru tega društva zrastle pred 30 leti v Trziču mladinska organizacija »Orel«

Kocjančič Anton, župnik na Prihovi pri Konjicah:

Moja prva pot na Storžič

Ko sem nasledoval poročila o nesreči tržiških smučarjev pod Storžičem na velikonočni ponedeljek in videl situacijsko sliko nesrečnega plazu, sem spoznal, da se je plaz utrgal prav v tistem žlebu, kjer bi se bil jaz kmalu v polnem času ponesrečil. Naj vam, svojim dragim rojakom, kratko opišem tisti dogodek.

Bilo je v velikih počitnicah 26. julija 1884, ko sem dokončal tretjo gimnazijo v Kranju. Vsako leto smo hodili tržiški dijaki v počitnicah navadno na Begunjsko po planinke. Ta gora pa mi je postala sčasoma že prenzika. Zato sem sklenil enkrat obiskati precej višji Storžič. Mikal me je posebno, ker sem ga iz Kranja gledal kot lepo oblikovani storžič.

Na sv. Ane dan 26. julija sva jo mahnila s pokojnim očetom Rokom že ob 4 zjutraj iz Trziča skozi Lom in mimo Rekarja, mojega rojstnega doma, najprej na planino Javornik. Tam sva zajtrkovala v neki planinski koči. Ne vem več, čigava je bila. Potem sva pa krenila čez Šijo proti Storžiču. Dan je bil lep, sonce že vroče. Zato sem malo zaostal za očetom. Prišla sva do začetka omenjenega žleba, ki je bil poln debelega gramoza. Oče je kot poznavalec nevarnih plazov malo višje srečno prečkal žleb, jaz pa sem ga nekoliko nižje hotel preiti. Čez kakih deset korakov, ko sem prišel na debelejšo plast gramoza, se pa začne kamenje kar spodmikati pod nogami. Hitim dalje, kamenje pa se še hitreje pomiče pod nogami. Že se utrga vsa moja okolica gramoza in se z vedno večjo brzino z menoj vred pomiče navzdol. Spodaj pa sem videl strahoma, da zija globok prepad. V strahu zakličem očetu na pomoč. Ko ta uvidi moj nevarni položaj, mi ne hiti na pomoč, ker

in pred 10 leti godba na pihala, ki je pa pred petimi leti postala cerkvena. Spored bo označilo še društvo po svojih razglasih, bo pa okvirno sledeč:

1. V soboto zvečer bo v mraku svečano osvetljen »Naš dom« in na njegovi verandi priredi godba koncert. Ob ¼9 se prične v dvorani slavnostna akademija s pestrim programom in z odlikovanjem še živečih prvih članov društva.

2. V nedeljo zjutraj bo budnica godbe po Trziču. Po prihodu vlaka ob devetih bo urejen sprevid pred kolodvorom, ki pride v župnijsko cerkev k sv. maši. Sv. mašo s cerkvenim govorom opravi mil. g. stolni prošt Ignacij Nadrah, bivši tržiški kaplan in ustanovitelj društva.

3. Po sv. maši se vrši na župnijskem dvorišču prosvetno zborovanje z govorom bivšega predsednika društva upravitelja g. Jožefa Vidra in zastopnika Prosvetne zveze v Ljubljani.

4. Ob pol treh bodo v župnijski cerkvi slovesne pete litanije in nato prireditev za Virjem z bogatim sporedom.

5. Oba dneva bo v spodnji sobi kaplanije prosvetna razstava, ki naj pokaže razvoj in delo društva v tabelah in slikah. Vsak, ki more k tej razstavi kaj prispevati, zlasti s slikami, naj se oglasi čimprej!

Naj tudi ta prireditev utrdi katoliško zavest v Trziču. Saj je bilo društvo, kateremu je prva leta imenoval predsednike sam ljubljanski g. škof, ustanovljeno prav iz tega namena.

je iz skušnje že vedel, da bi bilo to brezuspešno. Oba bi se valila v prepad. Pač pa mi oče mirno zakliče: »Vlezi se in se valjaj stran!« Jaz to storim in se v kratkem privarjam po ostrem kamenju do rešilnega cvetja (rododendron), ki je rastlo ob strani. Primem se za grm in se izvlečem iz navzdol drvečega gramoza. Bilo je pa precej nižje od mesta, kjer sem prej stopil na plaz in že prav blizu prepada. Komaj trdno stopim na tla in se oddahnem od prestanega strahu, že je grmelo kamenje doli čez pečino v prepad. Boga sem zahvalil, da se nisem s kamenjem še jaz peljal v večnost. Očetov dober svet me je rešil. Ko se potipljem za jopičev žep, je bilo tam vse mokro. Kaj je to, si mislim. Sežem v žep, pa prinesem krvavo roko iz njega. Obrezal sem se ob steklene črepinje. Imel sem v žepu malo steklenico žganja za popotnico. Ta steklenica se mi je strla med valjanjem po kamenju. Odtod mokri jopič. Nič hudega zato. Vesel sem bil, da se je strla le steklenica in se niso strle moje kosti. Dobro je bilo, da je nosil moj oče še eno večjo steklenico žganja v svoji kopsišni torbi poleg kruha in prekajene slanine. Moj oče je namreč znal tudi oglje kuhati in je bil mojster pri tem črnem delu.

Medtem mi je prišel oče nasproti. Jaz povežem z žepnimi robcem krvaveči kazalec na desni roki, potem previdno segam v žep in izmedem iz njega med cvetje steklenega psa, ki me je poprej ugriznil.

Nato sva pa šla z očetom precej daleč gori ob žlebu in sva zgoraj srečno prišla čez nevarno mesto na najožjem mestu, kjer je bilo le plitvo gramoza. Po sliki v »Slovencu« sodim, da je

letos ob nesreči tržiških smučarjev prav po tu opisanem žlebu pridrvel plaz nanje. Pomilujem njihove starše in sorodnike in jim izražam ne le svoje sožalje, ampak pristavim tudi obljubo, da bom večkrat molil zanje in opravil sem tudi eno sveto mašo za njihove duše.

To in ono

Prvoobhajancev smo imeli letos 92. Slovesnost na praznik sv. Trojice je bila prav lepa. Popoldne je bila mladinska pobožnost pri sv. Juriju nad Bistrico, kjer so po cerkveni pobožnosti prav lepo nastopili otroci iz domače in sosednih župnij.

Člani bratovščine sv. R. T. naj v juniju prinesejo letno članarino v župnijsko pisarno.

Namesto venca na krsto pokojni Ahačič-Mantinčkovi mami je darovala domača družina 150 Din, Rina in Alojzij Ude 100 Din in družina Mavčeva 50 dinarjev Vincencijevi konferenci. Bog povrni!

Oznanila za junij

3. Pričetek tridnevne časti Srcu Jezusovemu. Zvečer ob 8 so litanije Srca Jezusovega in prvi dan je to združeno z molitvijo sv. ure.

4. Praznik Srca Jezusovega in prvi petek v mesecu. Ob šestih je sv. maša pred Najsvetejšim in po sv. maši se vrši posvetitev najsvetejšemu Srcu.

6. III. nedelja po Binkoštih in prva v mesecu. Pri šesti sv. maši je skupno sv. obhajilo za moše in fante.

13. IV. nedelja po Binkoštih. Službe božje so v navadnem redu.

20. V. nedelja po Binkoštih. Službe božje so v navadnem redu. Ob desetih opravi sv. mašo in pridigo g. stolni prošt Ignacij Nadrah, bivši tržiški kaplan in ustanovitelj prosvetnega društva sv. Jožefa, ki obhaja ta dan slovesno svojo 40letnico obstoja. Popoldne ob pol treh so slovesne litanije.

21. Sv. Alojzij. Ob sedmih naj se sv. maše posebno udeležijo mladina.

24. Sv. Janez Krstnik. Ob šestih je orglana farna sv. maša.

26. Za glavni praznik dekliške Marijine družbe, Marije vedne pomoči, se vrši ta dan ob šestih pred sliko Pomočnice sv. maša s petjem za dekliško Marijino družbo.

27. VI. nedelja po Binkoštih. Službe božje so v navadnem redu. Ob 10 je tudi žegnansko opravilo na Kofcah.

28. Vidov dan, narodni praznik. Ob osmih se vrši slovesna črna peta sv. maša za vse, ki so padli za vero in domovino.

29. Sv. Peter in Pavel. Ob šestih je sv. maša pred Najsvetejšim. Ob desetih je peta sv. maša.

Shodi cerkvenih organizacij:

III. red: shod 13., vesoljna odveza 29.

Dekliška Mar. družba: shod 27., skupno sv. obhajilo isti dan, družbena sv. maša 26.

Marijina družba za žene: shod 6., skupno sv. obhajilo 13.

Šolska sv. spoved in mladinska pobožnost: po oznanilu v cerkvi.

Župnijska kronika za april

Aprila v naši župniji rojenih: 16.

Aprila v naši župniji poročenih:

1. Šuštar Vid, usnjar, Dolenja vas 41, župnija Podbrezje, in Pančur Marija, služkinja, Tržič, Predilniška ulica 1, poročena 18. aprila.
2. Planinec Viktor, pleskarski pomočnik, Tržič, Ljubeljska cesta 28, in Peharc Ivana, predilniška delavka, Tržič, Ljubeljska cesta 32, poročena 18. aprila.
3. Meglič Franc, delavec, Sv. Ana 25, in Dovžan Katarina, hči posestnika, Sv. Ana 29, poročena 18. aprila.
4. Bodlaj Jožef, predilniški delavec, Sv. Ana 12, in Peternel Ana, zasebnica, Sv. Ana 14, poročena 28. aprila.

Aprila v naši župniji pokopani:

1. Stegnar Kristijan, samski fužinski kovač, rojen v Tržiču 19. 12. 1914, stanujoč v Tržiču, Pot na zali rovt, umrl v sneženem plazu pod Storžičem 29. marca, pokopan v Tržiču 2. aprila.
2. Mladič Jožef, samski predilniški delavec, rojen v Tržiču 3. 8. 1913, stanujoč v Tržiču, Pot na pilarno 8, umrl v sneženem plazu pod Storžičem 29. marca, pokopan v Tržiču 2. aprila.
3. Šarabon Vinko, predilniški delavec, rojen v Tržiču 2. 3. 1903, poročen 5. 6. 1927, stanujoč v Tržiču, Pot na pilarno 11, umrl v sneženem plazu pod Storžičem 29. marca, pokopan v Tržiču 2. aprila.
4. Ahačič Adalbert, sin tovarniške delavke, rojen v Tržiču 22. 4. 1922, stanujoč v Tržiču, Pot na pilarno 12, umrl v sneženem plazu pod Storžičem 29. marca, pokopan v Tržiču 2. aprila.
5. Kostonjevec Valentin, samski delavec pri »Peko«, rojen v Ljubljani 5. 1. 1905, stanujoč v Tržiču, Pot na pilarno 15, umrl v sneženem plazu pod Storžičem 29. marca, pokopan v Tržiču 11. aprila.
6. Lombar Vinko, samski fužinski delavec, rojen v Lešah 10. 1. 1921, umrl v sneženem plazu pod Storžičem 29. marca, pokopan v Tržiču 12. aprila.
7. Meglič Doroteja, samska zasebnica, rojena v Dolini 1. 1. 1857, umrla v Dolini štev. 53, dne 13. aprila.
8. Beravs Ana, soproga postajenačelnika, rojena v Tunicah 31. 7. 1872, poročena 3. 10. 1903, umrla na Bistrici 44 dne 13. aprila, pokopana v Ljubljani 15. aprila.
9. Plajbes Viljem, usnjarski delavec v »Runo«, rojen v Tržiču 17. 2. 1917, stanujoč v Tržiču, Pot na pilarno 10, umrl v sneženem plazu pod Storžičem 29. marca, pokopan v Tržiču 16. aprila.
10. Žvalc Marija, samska predilniška delavka, rojena 12. 2. 1884 v Törlu na Koroškem, umrla v Tržiču, Pot na pilarno 10, dne 16. aprila.
11. Nemec Katarina, samska kuharica, rojena 25. 11. 1874 pri Sv. Ani, umrla v Tržiču, Ljubeljska cesta 11, dne 18. aprila.
12. Mrtvorojenka.